

Szilágyi Pál¹

Eric A. Posner: How Antitrust Law Failed Workers

A University of Chicago professzora egy rendkívül érdekes témában jelentkezik. Míg pár éve, mondhatjuk, marginális kérdés volt, az elmúlt hónapokban abszolút kurrens témává emelkedett a kollektív munkajog, a munkaerőpiac és a versenyjog kapcsolata. Az amerikai Igazságügy-minisztérium Antitröszt Osztálya 2016-ban már figyelmeztetést adott ki a munkaügyi kapcsolatok vonatkozásában², az elmúlt hónapokban azonban sorra szerveztek ebben a témában workshopokat is³. Sőt 2021. december 9-én büntetőeljárást is kezdeményeztek egy repülőiparban érdekelt társaság egyik volt vezetője ellen, aki akár 10 év börtönbüntetést is kaphat.⁴ Az eljárás alapvetően azért folyik, mert mérnökök és más képzett munkaerő vonatkozásában korlátozták a toborzást és munkaerő-felvételt, és ezzel korlátozták a versenyt a munkaerő-piacon.

Könyvében Posner azt a kérdést járja körbe, hogyan hagyta a versenyjog – állítása szerint – cserében a munkavállalókat. A szerző fő érve, hogy a versenyjog nem foglalkozott a munkaügyi monopozóniumokkal, de ennek változnia kell, és különös figyelmet kell szentelni a munkáltatók olyan magatartásának, amely a versenypolitikai célokkal ellentétes, így különösen a tipikus összejátszásokra – ilyen például a versenytársaktól való munkaerő-toborzás tilalma. Azonban nem csak a klasszikus összejátszások vonatkozásában, hanem például a fúziókontroll során is figyelni kellene a munkaerőpiaci hatásokra. Ennek egyik

oka, hogy a munkaerő-piacok tipikusan lényegesen koncentráltabbak, mint a termékpiacok, és így sokkal inkább ki vannak téve a versenykorlátozó magatartásoknak.

A piaci változások továbbá különös kihívások elé állítják a versenyjogot, hiszen az eseti megbízásokon alapuló piacokon (mint például az Uber vezetői, futárok, tolmácsok stb.) a technológia olyan eszközöket adott a munkáltatók kezébe, amely a platformizált munkaerő-kereslet és -kínálat miatt lehetőséget ad a dolgozók félrevezetésére és a bérek alacsony szinten tartására. De nem csak a piaci, hanem a technológiai változások is drámai hatásokhoz vezethetnek. A mesterséges intelligencia képes teljes munkaerő-piacokat helyettesíteni. Amennyiben a mesterséges intelligencia kiváltja a munkaerő szükségességét bizonyos piacokon, ott a versenyjognak nincs nagy jelentősége, de ha csak részben váltja ki a munkaerőt a mesterséges intelligencia, akkor az utóbbi lehetőséget ad a munkáltatóknak, hogy a munkaerőpiaci egyensúlytalanságot tovább fokozzák, például a munkavállalók rezervációs bérének pontos becslésével. Ez bár növelné a disztribúciós hatékonyságot, de csökkentené a munkaerőpiaci egyensúlyi helyzetet, azaz nőne a társadalmi jólét – de egyúttal a társadalmi egyenlőtlenség is.

A rövid könyv jól rávilágít arra, hogy míg a versenyjog közgazdaságtana elméletben minden piac vonatkozásában általános érvényű megállapításokat tudott kimunkálni, addig a joggyakorlat

1 PPKE-JÁK docens, Versenyjogi Kutatóközpont, igazgató

2 Antitrust Red Flags for Employment Practices, October 2016, DOJ. <https://www.justice.gov/atr/file/903506/download>

3 Lásd pl. <https://www.justice.gov/atr/events/public-workshop-promoting-competition-labor-markets>.

4 Lásd US DOJ 21-1224.

elsősorban az áruk és szolgáltatások piacára fókuszált, miközben a fogyasztói jólét klasszikus áru-
piacokhoz hasonlítható veszteségei más jellegű pi-
acokon is megjelenhetnek. A legutóbbi időkben a
modern piacelmélet és a munkaerőpiaci közgaz-
daságtani elméletek fejlődésével azonban a szá-
lak elkezdtek összeérni, és a legújabb kutatások-
kal már lehetőség van arra, hogy a versenyjog új
területekre merészkedjen. A probléma gyökere a
szerző szerint pedig abban áll, hogy a munkálta-
tók gyakran lokális monopszóniumként tudnak
fellépni, ugyanakkor a versenyjog alapvetően al-
kalmazható ezekre a speciális piacokra is.

A könyv rendkívül érdekes, rövid és leginkább
azoknak ajánljuk, akik szeretnek új jogalkalma-
zási területeken versenyjogi kérdésekről gondol-
kodni. Elsősorban elméleti problémák, sok gyakor-
lati hasznosíthatósággal jelennek meg a könyvben.
Akik a kor előtt haladva szeretnek tanácsot adni az
ügyfeleknek, és jövőbiztosan kívánnak dolgozni,
feltétlenül érdemes elolvasniuk, ugyanis a verseny-
jog extraterritoriális hatálya egyes szektorokban
könnyedén vezethet akár ahhoz is, hogy az ameri-
kai antitröszt jog alkalmazható legyen például egy
technológiai vállalat esetében, ami pedig a bünte-
tőjogi szankciók felmerülését is jelenti.